

Nr 42.

Av herr Björnberg, om användande av viss del utav de anslag, som beviljas för arbetslöshetens bekämpande, till att möjliggöra skapande av egna hem och bedrivande av mindre jordbruk.

Den mest brännande fråga, som för närvarande gör sig gällande i vårt land, torde otvivelaktigt vara, huru man på bästa möjliga sätt skall kunna hjälpa och bistå dessa många medborgare, vilka genom den allmänna depressionen ställts utan arbete och möjligheter att själva sörja för sin nödvändiga bärgning, samt måhända ännu mer huru och på vad sätt statsmakterna i någon mån böra och kunna ingripa för att förebygga dessa olyckor.

Stora offer äro redan gjorda och större komma att krävas av såväl stat som kommuner för att lindra nöden i de många tusen hemmen. För närvarande föreligger till riksdagens behandling från regeringen ett anslagskrav för sådant ändamål på 90,000,000 kronor. Situationen inom flera av våra industrier, t. ex. maskinverkstäderna, är helt enkelt förtvivalad, och utsikterna att inom rimlig tid åter kunna upptaga driften i den omfattning som tidigare, då där sysselsattes massor av arbetare, äro nog så minimala. Under sådana förhållanden måste det vara en tvingande nödvändighet icke blott att genom samhällliga åtgärder föranstalta om nödhjälpsarbete och direkta arbetslöshetsunderstöd utan även i största möjliga grad skapa nya möjligheter att på andra vägar genom produktivt arbete finna sitt levebröd. Om, som jag förmodar, alla äro eniga om riktigheten härav, måste det vara vår plikt att icke blott principiellt erkänna det utan också var och en på sin post, i mån av förmåga och inflytande, medverka därhän, att vi måtte kunna *avhjälpa* och *undanröja* arbetslösheten och nöden i stället för att endast inrikta oss på att hjälpa *under* och *i* densamma. Ingen torde kunna, lika litet som jag kan, giva en tillförlitlig diagnos eller förutsäga, huru många

år denna vår industriella förlamning, detta vårt svenska samhälles sjukdomstillstånd, kommer att vara, innan en förbättring och fullt hälsotillstånd åter förunnas oss. Det saknas ju icke förslag till användande av olika hälsomedel och för operativa ingrepp från olika håll, från höger tullar, nedpressade arbetslöner, längre arbetstid o. s. v. och från vänster socialisering, industriell demokrati och kapitalistsamhällets avskaffande, allt recept efter respektives olika intressen, idéer och samhällsuppfattning. Enligt min ringa mening torde samtliga representera rätt så värdelösa surrogat, när det gäller att i vårt land för närvarande återställa samhällets ekonomiska, sunda och normala liv. Den internationella anarki, som kriget utgjorde, lämnar efter sig fruktansvärda konsekvenser för så gott som alla folk; så måste också vi, ehuru vi lyckligtvis stodo utanför själva kriget, nu taga dessa konsekvenser och genomkämpa, genomleva och genomlida denna hårda och prövande tid. Härvid dominerar arbetslöshetsproblemet. Det angives för närvarande ett antal arbetslösa i vårt land av 140,000. Ingen ansvarig folkrepresentant torde väl vilja neka att så långt samhällets resurser det medgiva söka giva dessa nödortfing försörjning. Då framstår för oss såsom förut anmärkts: för huru lång tid? Ett sådant tillstånd som det nu rådande är ytterst allvarligt i sina verkningar icke blott i ekonomiskt avseende. Det heter »fåfång gå lärer mycket ont». — Hur blir det i sedligt och moraliskt avseende med de tusental, vilka nu driva sysslolösa på våra gator och vägar, tiggande sitt bröd? Och hur blir det med de tiotalstusen, vilka antingen erhålla direkt understöd eller få nödhjälpsarbete långt från hemmen och skiljas från de sina?

Väl vetande att det förslag jag i denna motion dristar mig peka på, dels i och för sig är mycket vittomfattande och dessutom svårt att på ett lyckligt sätt realisera, dels ock att det naturligtvis icke tillnärmelsevis kan motsvara alla de krav och omedelbara behov, som nu göra sig så starkt gällande, kan jag dock icke underlåta att i anledning av arbetslöshetsproblemet föreslå, att viss del av de anslag (t. ex. $\frac{1}{3}$), som komma att givas, måtte användas för att, efter vederbörlig prövning, hjälpa några tusental av dessa utestängda industriarbetare, sådana som tidigare lärt sig att hantera yxa och spade, plog och lie, tillbaka till landet och lantbruksnäringen. Det finnes gott om lämplig mark såväl obruten som odlad både i statens, bolags och enskildas ägo, inte bara i Norrland utan också i mellersta och södra Sverige, med stora möjligheter att bliva de jordhungrandes arbetsgivare och giva dem bröd som lön för mödan. Min mening är då, att tillräckligt stora egnahemslotter om 10, 15 à 20 hektar måtte upplåtas och eventuellt

bebyggas och på goda villkor med antingen full ägande- eller tryggad besittningsrätt av staten tillhandahållas. Bebyggandet av dessa egna hem ställer sig naturligtvis för sådana, vilka i flesta fall äro i saknad av ekonomiska resurser, rätt svårt.

I vissa fall torde en del industribolags stora jordbruksområden vara lämpliga för här åsyftade ändamål såväl som fideikommissegendomar och statsdomäner. Ett faktum är ju att ofta där en småbonde reder sig och deklarerar en relativt god inkomst på sina två à tre tiotal hektar, där deklarerats förlust samtidigt av ägaren eller brukaren av lika många hundra eller tusental hektar. Förarbeten såsom torrläggning och vägbyggnader och eventuellt bebyggande kunna ju lämpligen utföras såsom direkt nödhjälpsarbete, vilket i så fall bleve av verklig produktiv art. Det har givits mig många tillfällen, under de senaste månaderna, konstatera, det en del av de vägarbeten, på vilka nödhjälpen specialiserar sig, äro i lika hög grad konstruerade och onödiga som dyrbara. Att under en längre tid endast inrikta sig på att *underhålla* de arbetslösa, i avvaktan på att fabriker åter komma igång, fruktar jag blir ett sisyfusarbete, som t. o. m. kan leda därtill, att vi underhålla icke bara arbetarna utan — *arbetslösheten*. Om man skulle räkna med här angivna antal 140,000 arbetslösa (och vem garanterar för att det stannar därvid) och 200 kronor per man och månad, så kommer man till en summa av 336,000,000 kronors behov under ett år. Utan att man det oaktat, om icke folket gives tillfälle till självförsörjning, kommit ur nödläget. Det torde vara uppenbart, att inför sådana krav äro vi helt enkelt ur stånd att, med bästa vilja, reda oss; det vore som att mjölka en döende ko — den sinar.

Av det anförda torde framgå, att vi hava all anledning ingående pröva möjligheten att förverkliga parollen: »tillbaka till landet och modernäringen!» Den skulle i flera avseenden rikligt löna med frukterna av sin av liv sjudande mylla, odlarens möda, kärlek och vård. Helt säkert önska sig många industriarbetare, vilka starka band och goda minnen ännu binda vid fädernetorvan, tillbaka till landet. Jag tror näppeligen man behöver befara, även om vi kunna lyckas skapa något tiotusental nya, egna, självförsörjande hem på landet, att, om så väl vore vår industri åter komme i gång, denna skulle behöva lida brist på arbetskraft. Jordbruket och industrien behöva varandra. Här är icke fråga om *antingen* det ena *eller* det andra utan *både* det ena och det andra. Det torde komma att göras invändningar mot detta förslag genom att konstatera den prekära situation, vari även jordbruket befinner sig just nu. Jag har här i motiveringen redan påpekat, att det visar

sig i många fall gå drägligt för småbrukare, under det att det går dåligt för stordriften. Utan att närmare ingå i detaljförslag tillåter jag mig härmed föreslå,

att riksdagen måtte besluta att såsom ett led i kampen mot arbetslösheten anslå viss del (t. ex. $\frac{1}{3}$) av de anslag, som beviljas för arbetslöshetens bekämpande, för att av regeringen användas till att möjliggöra för arbetslösa i största möjliga antal, som därför äro lämpliga och villiga, att skapa egna hem och bedriva mindre jordbruk i olika delar av landet.

Stockholm den 20 januari 1922.

Eric Björnberg.
